

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

12 december 2002

WETSVOORSTEL

**tot wijziging van het Wetboek van
vennootschappen met betrekking tot
de opheffing van de in tijd beperkte
niet-omwisselbaarheid van certificaten**

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE BELAST MET DE
PROBLEMEN INZAKE HANDELS- EN
ECONOMISCH RECHT
UITGEBRACHT DOOR
MEVROUW **Anne BARZIN**

INHOUD

I. Algemene bespreking	3
II. Artikelsgewijze bespreking	10
III. Stemmingen	12

Voorgaand document :

Doc 50 **1951/ (2001/2002)** :
001 : Wetsvoorstel van de heer Lano.
002 : Amendementen.

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

12 décembre 2002

PROPOSITION DE LOI

**modifiant le Code des sociétés afin de
supprimer la limitation dans le temps
de l'interdiction d'échanger
des certificats**

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION CHARGÉE
DES PROBLÈMES DE DROIT COMMERCIAL
ET ECONOMIQUE
PAR
MME **Anne BARZIN**

SOMMAIRE

I. Discussion générale	3
II. Discussion des articles	10
III. Votes	12

Document précédent :

Doc 50 **1951/ (2001/2002)** :
001 : Proposition de loi de M. Lano.
002 : Amendements.

Samenstelling van de commissie op datum van indiening van het verslag/

Composition de la commission à la date du dépôt du rapport :

Voorzitter / Président : Jean-Pierre Grafé

A. — Vaste leden / Membres titulaires :

VLD	Filip Anthuenis, Guy Hove, Pierre Lano.
CD&V	Joke Schauvliege, Tony Van Parys, Servais Verherstraeten.
Agalev-Ecolo	Michèle Gilkinet, Liliane De Cock.
PS	Maurice Dehu, Thierry Giet.
MR	Anne Barzin, Serge Van Overtveldt.
Vlaams Blok	Bert Schoofs, Jaak Van den Broeck.
SP.A	Els Haegeman.
CDH	Jean-Pierre Grafé.
VU&ID	Alfons Borginon.

B. — Plaatsvervangers / Membres suppléants :

Stef Goris, Fientje Moerman, Arnold Van Aperen, Frans Verhelst.
Greta D'hondt, Trees Pieters, Jo Vandeurzen, N.
Zoé Genot, Muriel Gerkens, Peter Vanhoutte.
Jacques Chabot, Bruno Van Grootenbrulle, N.
François Bellot, Robert Hondermarcq, Eric Van Weddingen.
Koen Bultinck, Hagen Goyvaerts, Luc Sevenhans.
Peter Vanvelthoven, Henk Verlinde.
Richard Fournaux, Jean-Jacques Viseur.
Geert Bourgeois, Karel Van Hoorebeke.

AGALEV-ECOLO	:	Anders gaan leven / Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales
CD&V	:	Christen-Democratisch en Vlaams
FN	:	Front National
MR	:	Mouvement Réformateur
PS	:	Parti socialiste
CDH	:	Centre démocrate Humaniste
SP.A	:	Socialistische Partij Anders
VLAAMS BLOK	:	Vlaams Blok
VLD	:	Vlaamse Liberalen en Democraten
VU&ID	:	Volksunie&ID21

<i>Afkortingen bij de nummering van de publicaties :</i>	<i>Abréviations dans la numérotation des publications :</i>
DOC 50 0000/000 : Parlementair document van de 50e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer	DOC 50 0000/000 : Document parlementaire de la 50e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif
QRVA : Schriftelijke Vragen en Antwoorden	QRVA : Questions et Réponses écrites
CRIV : Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (op wit papier, bevat ook de bijlagen)	CRIV : Compte Rendu Intégral, avec à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (sur papier blanc, avec les annexes)
CRIV : Voorlopige versie van het Integraal Verslag (op groen papier)	CRIV : Version Provisoire du Compte Rendu intégral (sur papier vert)
CRABV : Beknopt Verslag (op blauw papier)	CRABV : Compte Rendu Analytique (sur papier bleu)
PLEN : Plenum (witte kaft)	PLEN : Séance plénière (couverture blanche)
COM : Commissievergadering (beige kaft)	COM : Réunion de commission (couverture beige)

<i>Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers</i>	<i>Publications officielles éditées par la Chambre des représentants</i>
<i>Bestellingen :</i>	<i>Commandes :</i>
Natieplein 2	Place de la Nation 2
1008 Brussel	1008 Bruxelles
Tel. : 02/ 549 81 60	Tél. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74	Fax : 02/549 82 74
www.deKamer.be	www.laChambre.be
e-mail : publicaties@deKamer.be	e-mail : publications@laChambre.be

DAMES EN HEREN,

Uw commissie heeft dit wetsvoorstel besproken tijdens haar vergaderingen van 21 en 28 november en 5 december 2002.

I.— ALGEMENE BESPREKING

De heer Pierre Lano (VLD) wijst, bij wijze van inleiding, erop dat zijn wetsvoorstel een vrij beperkte aanpassing van het Wetboek van vennootschappen beoogt. Omdat in de Belgische wetgeving geen oplossing bestaat voor het specifieke probleem waaraan hij wil tegemoetkomen, wordt thans in de meeste gevallen beroep gedaan op de regelgeving van andere landen, meer in het bijzonder op de Nederlandse rechtsvorm van de stichting en het administratiekantoor.

Het waarborgen van de continuïteit bij de opvolging in familiale vennootschappen, dat overigens reeds voorwerp is geweest van een eerder optreden van de wetgever, staat hierbij centraal.

De spreker verwijst vervolgens naar de wet van 15 juli 1998 betreffende de certificatie van effecten uitgegeven door handelsvennootschappen (*Belgisch Staatsblad* van 5 september 1998) die een volledig juridisch kader heeft gecreëerd voor de certificering van aandelen, alsook naar de invoering van de private stichting in het Belgisch recht bij de wet van 2 mei 2002 betreffende de verenigingen zonder winstoogmerk, de internationale verenigingen zonder winstoogmerk en de stichtingen (*Belgisch Staatsblad* van 11 december 2002), waardoor de stichting als rechtsvorm voor het administratiekantoor kan worden gebruikt.

De techniek van de certificering van aandelen - die in feite neerkomt op de splitsing van de juridische en de economische eigendom van de aandelen - vindt haar oorsprong in het Nederlandse recht en bestaat in de uitgifte door een administratiekantoor van certificaten. Certificering is de juridische techniek waarbij iemand zijn aandelen, in bijvoorbeeld een familiebedrijf, overdraagt aan een zogenaamd «vehikel», meestal een administratiekantoor, dat in ruil daarvoor certificaten uitgeeft

Enerzijds, kunnen de certificaten effecten vertegenwoordigen die worden aangehouden door het administratiekantoor, de uitgever van de certificaten (de zogenaamde certificering tegen contanten). In dat geval wordt het administratiekantoor eerst eigenaar, hetzij door in eigen naam op nieuwe aandelen in te schrijven, hetzij door oude aandelen te kopen, om vervolgens certificaat-

MESDAMES, MESSIEURS,

Votre commission a examiné cette proposition de loi au cours de ses réunions des 21 et 28 novembre et 5 décembre 2002.

I.— DISCUSSION GÉNÉRALE

M. Pierre Lano (VLD) souligne, en guise d'introduction, que sa proposition tend à modifier le Code des sociétés dans une mesure relativement limitée. Étant donné que la législation belge n'apporte pas de solution au problème spécifique auquel l'auteur veut remédier, on recourt actuellement, dans la plupart des cas, à des législations étrangères, plus particulièrement à la forme juridique néerlandaise de la fondation et de la société fiduciaire.

La proposition de loi à l'examen a pour objet principal d'organiser la continuité au sein des entreprises familiales en cas de succession, aspect qui a d'ailleurs déjà fait l'objet d'une initiative législative.

L'intervenant renvoie à la loi du 15 juillet 1998 relative à la certification de titres émis par des sociétés commerciales (*Moniteur belge* du 5 septembre 1998), qui a créé un cadre juridique complet pour la certification d'actions, ainsi qu'à l'instauration de la fondation privée en droit belge par la loi du 2 mai 2002 sur les associations sans but lucratif, les associations internationales sans but lucratif et les fondations (*Moniteur belge* du 11 décembre 2002), permettant à la société fiduciaire d'adopter la forme juridique de la fondation.

La technique de la certification d'actions - qui revient en fait à scinder la propriété juridique et la propriété économique des actions - trouve son origine dans le droit néerlandais et consiste dans l'émission de certificats par une société fiduciaire. La certification est la technique juridique par laquelle quelqu'un cède les actions qu'il détient, par exemple dans une entreprise familiale, à un «véhicule», généralement une société fiduciaire, qui, en échange, émet des certificats.

D'une part, les certificats peuvent représenter des titres détenus par la société fiduciaire, l'émetteur des certificats (il s'agit de la certification «contre espèces»). Dans ce cas, la société fiduciaire devient propriétaire, soit en souscrivant de nouvelles actions en son nom propre, soit en achetant d'anciennes actions, pour ensuite attirer les titulaires de certificats. D'autre part, les certifi-

houders aan te trekken. Anderzijds, kan de uitgifte van de certificaten ook gebeuren in ruil voor andere effecten die toekomen aan de personen voor wie deze certificaten zijn uitgegeven (de fiduciaire overdracht ten titel van beheer).

Bij de splitsing van de juridische en de economische eigendom van de aandelen wordt het administratiekantoor juridisch eigenaar van de effecten. Het oefent alle zeggenschaps- en lidmaatschapsrechten uit die eraan verbonden zijn onder meer, en meer in het bijzonder, het stemrecht. Het oefent deze rechten uit «ten titel van beheer» wat inhoudt dat het zijn eigendom op doelgebonden wijze moet uitoefenen en rekening moet houden met het economisch belang van de economische eigenaar (de certificaathouder). Het administratiekantoor stort alle patrimoniale rechten verbonden aan het effect door aan de economische eigenaar. De certificaathouder, de economische eigenaar van de effecten, heeft recht op de vermogensrechtelijke waarde ervan. De certificaathouder kan zowel een natuurlijke persoon als een rechtspersoon, en zowel Belgisch als niet-Belgisch zijn.

De verhouding tussen de certificaathouder en het administratiekantoor berust op een overeenkomst en is geen lidmaatschapsverhouding zoals die bestaat tussen een vennoot en een vennootschap.

De wet van 15 juli 1998 die in hoofdzaak een regeling beoogde om de continuïteit bij de opvolging in de familiale ondernemingen te waarborgen, laat het hoofd van de familie toe voor de opvolging een regeling te treffen en deze te begeleiden vóór dat de machtsverhoudingen worden vertekend en vóór dat de problemen ontstaan.

In het kader van een erfopvolgingsregeling kunnen aldus niet de aandelen, maar de certificaten worden verdeeld onder de erfgenamen, die bijgevolg wel de patrimoniale rechten maar niet de zeggenschapsrechten verkrijgen. Diegene die daarentegen de zeggenschapsrechten heeft kan via het administratiekantoor de onderneming blijven leiden. Door deze techniek kunnen de opvolgers die minder belangstellen in het verderzetten van het bedrijf toch blijven genieten van de economische of financiële opbrengsten ervan.

Artikel 503 van het Wetboek van vennootschappen handelt over de certificaten. Luidens het zesde lid van de eerste paragraaf van dit artikel *kunnen, behoudens andersluidende bepaling, «de certificaten worden omgewisseld tegen de aandelen, winstbewijzen, obligaties of warrants waarop zij betrekking hebben. De bedingen betreffende de niet-omwisselbaarheid moeten be-*

cats peuvent être émis en échange d'autres titres revenant aux personnes pour lesquelles ces certificats ont été émis (il s'agit de la cession fiduciaire aux fins de gestion).

Lors de la scission de la propriété juridique et de la propriété économique, la société fiduciaire devient le propriétaire juridique des titres. Elle exerce tous les droits à caractère décisionnel et inhérents à la qualité d'associé qui en découlent, dont, plus particulièrement, le droit de vote. Elle exerce ces droits « à titre de gestion », ce qui implique qu'elle doit exercer ses droits de propriété en fonction d'une finalité déterminée et tenir compte de l'intérêt économique du propriétaire économique (le titulaire des certificats). La société fiduciaire verse tous les droits patrimoniaux attachés au titre au propriétaire économique. Le titulaire des certificats, le propriétaire économique des titres, a droit à la valeur patrimoniale des titres. Le titulaire des certificats peut être une personne physique ou une personne morale, un Belge ou un non-Belge.

La relation entre le titulaire des certificats et la société fiduciaire se fonde sur une convention et ne constitue pas une relation entre associé et société.

La loi du 15 juillet 1998, qui visait essentiellement à assurer la continuité en cas de succession dans les entreprises familiales, permet au chef de famille de prendre des dispositions en matière de succession et de suivre ces dernières avant que les rapports de force ne soient modifiés au sein de l'entreprise concernée, et que des problèmes y surgissent.

Si, dans le cadre d'une succession, les actions ne peuvent pas être réparties entre les héritiers, les certificats le peuvent, de sorte que les héritiers acquièrent ainsi des droits patrimoniaux sans obtenir aucun droit à caractère décisionnel. En revanche, la personne qui détient les droits décisionnels peut continuer à diriger l'entreprise concernée en passant par sa société fiduciaire, cette formule permettant aux successeurs qui s'intéressent peu à la poursuite des activités de l'entreprise de continuer toutefois à profiter de ses produits économiques ou financiers.

L'article 503 du Code des sociétés traite des certificats. Aux termes de l'alinéa 6 du § 1er de cet article, les certificats sont, sauf disposition contraire, «échangeables en actions, parts bénéficiaires, obligations ou droits de souscription auxquels ils se rapportent. Les clauses interdisant l'échange doivent être limitées dans le temps. Nonobstant toute disposition contraire, l'échange peut

perkt zijn tot een bepaalde tijd. Niettegenstaande enige andersluidende bepaling kan de houder van certificaten op ieder tijdstip de omwisseling verkrijgen indien de emittent zijn verplichtingen jegens hem niet nakomt of zijn belangen op ernstige wijze worden verwaarloosd.».

De huidige tekst van de tweede zin van artikel 503, §1, zesde lid, vormt evenwel een moeilijkheid in dit kader omdat hij verhindert dat de aandelen van het familiebedrijf voor onbeperkte tijd door certificaten zouden worden vertegenwoordigd («*De bedingen betreffende de niet-omwisselbaarheid moeten beperkt zijn tot een bepaalde tijd*»). De niet-omwisselbaarheid is beperkt tot een bepaalde tijd, zonder dat de wet preciseert welke die bepaalde tijd is.

De rechtspraak terzake is zeer beperkt, onder meer omdat vrij vaak op de Nederlandse regeling beroep wordt gedaan. De rechtsleer is belangrijker maar tegenstrijdig. Volgens de rechtsleer heeft het geen zin via een zogenaamd controlevehikel de macht over een familiebedrijf te verwerven wanneer men deze na verloop van tijd verliest doordat de overige aandeelhouders opnieuw aandelen van het familiebedrijf verwerven. Dit zou erop neerkomen dat vrij gemakkelijk zowel in als uit het administratiekantoor kan worden gestapt. Er bestaan volgens de spreker dan ook geen fundamentele bezwaren tegen de afschaffing van de beperking in tijd geldend voor de niet-omwisselbaarheid.

Volgens de heer Lano pleiten drie gegronde redenen voor deze afschaffing.

Ten eerste is er het «Drukker»-arrest van de Nederlandse Hoge Raad van 1 juli 1988 (Nederlandse Jurisprudentie, 1989/226) dat tot dezelfde conclusie komt.

Vervolgens is het zo – daar het meestal gaat om een anticiperen op het opvolgingsproces – dat de pater familias voorwaarden kan vastleggen die dienen te worden nageleefd in de constructie en zij bovendien voor de rechtbank kunnen worden afgedwongen. Artikel 503, §1, zesde lid, derde zin, bepaalt dat, niettegenstaande enige andersluidende bepaling, de houder van certificaten op ieder tijdstip de omwisseling kan verkrijgen indien de emittent zijn verplichtingen jegens hem niet nakomt of zijn belangen op ernstige wijze worden verwaarloosd.

Als derde argument geldt de bepaling van artikel 43 van de bij de wet van 2 mei 2002 gewijzigde wet op de verenigingen zonder winstoogmerk, krachtens hetwelk de rechtbank van eerste aanleg van het arrondissement

être obtenu à tout moment par chaque titulaire de certificats en cas d'inexécution des obligations de l'émetteur à son égard ou lorsque ses intérêts sont gravement méconnus.».

Cependant, le texte actuel de la deuxième phrase de l'article 503, § 1er, alinéa 6, est problématique à cet égard, et ce, dès lors qu'il empêche que les actions de l'entreprise familiale soient représentées par des certificats pour une durée illimitée («Les clauses interdisant l'échange doivent être limitées dans le temps»), l'interdiction d'échange étant limitée à un certain temps, et ce, même si la loi ne précise pas cette notion de limitation.

La jurisprudence est, à cet égard, très restreinte, notamment dès lors qu'il est fréquemment recouru à la réglementation néerlandaise. Plus importante, la doctrine est, quant à elle, contradictoire. D'après la doctrine, il est vain de disposer d'un instrument qui permette de prendre le contrôle d'une entreprise familiale si, après un certain temps, l'on perd ce pouvoir dès lors que les autres actionnaires acquièrent à nouveau des actions ou parts de l'entreprise. Cela signifierait que l'on pourrait entrer dans la société fiduciaire et en sortir tout aussi facilement. L'intervenant estime dès lors que rien ne s'oppose fondamentalement à la suppression de la limitation dans le temps de l'interdiction d'échanger des certificats.

Selon M. Lano, trois bonnes raisons justifient cette suppression.

En premier lieu, il faut citer l'arrêt *Drukker* du *Nederlandse Hoge Raad* du 1er juillet 1988 (*Nederlandse Jurisprudentie*, 1989/226), qui aboutit à la même conclusion.

En deuxième lieu, comme il s'agit généralement d'anticiper le processus de succession, le père de famille peut fixer des conditions qui doivent être respectées dans la construction et dont le respect peut en outre être réclamé devant en justice. L'article 503, § 1er, alinéa 6, troisième phrase, prévoit que nonobstant toute disposition contraire, l'échange peut être obtenu à tout moment par chaque titulaire de certificats en cas d'inexécution des obligations de l'émetteur à son égard ou lorsque ses intérêts sont gravement méconnus.

Comme troisième argument, on peut citer la disposition de l'article 43 de la loi sur les associations sans but lucratif, modifiée par la loi du 2 mai 2002, en vertu de laquelle le tribunal de première instance de l'arrondissement

waar de stichting haar zetel heeft, de afzetting kan uitspreken van bestuurders die blij hebben gegeven van kennelijke nalatigheid, die de verplichtingen welke hen door de wet of de statuten zijn opgelegd niet nakomen of die goederen van de stichting aanwenden in strijd met hun bestemming of voor een doel in strijd met de statuten, met de wet of de openbare orde. In dat geval benoemt de rechtbank de nieuwe bestuurders overeenkomstig de statuten.

De heer Lano stelt bijgevolg voor in artikel 503, § 1, zesde lid, van het Wetboek van vennootschappen de bepaling dat bedingen betreffende de niet-omwisselbaarheid moeten beperkt zijn tot een bepaalde tijd, weg te laten.

*
* *

De heer Alfons Borginon (VU&ID) vraagt in welke mate het voorstel van wet enige verandering inhoudt in de zakenrechtelijke componenten van de voornoemde overeenkomst. In welke mate wordt de bescherming die de certificaathouder thans geniet bij allerlei problemen die met het administratiekantoor kunnen opduiken, en zijn rechtstreeks eigendomsrecht op de aandelen zelf, door het wetsvoorstel beïnvloed?

De heer Lano wijst erop dat de oorspronkelijke vennootschapswetgeving geen concepten als administratiekantoren, stichtingen of zogenaamde andere juridische vehikels kende om onder meer het hoofd te bieden aan problemen in verband met de continuïteit van familiebedrijven.

Thans is, in twee stappen, bij de wetten van 15 juli 1998 en 2 mei 2002, de mogelijkheid geschapen om gebruik te maken van een juridisch model dat vergelijkbaar is met het Nederlandse. De wetgever is evenwel zeer terughoudend geweest ten aanzien van overeenkomsten van onbepaalde duur. Zijn wetsvoorstel beoogt dan ook enkel deze laatste onvolkomenheid te verwijderen.

De heer Thierry Giet (PS) verwijst naar de toelichting (DOC 50 1951/001, p. 4) volgens welke aandelen van een familiale onderneming niet voor onbepaalde duur door certificaten kunnen worden vertegenwoordigd. Uit artikel 503, §1, zesde lid, blijkt echter niet dat die bepaling alleen zou gelden voor familiale vennootschappen. Artikel 503 staat onder de bepalingen betreffende de naamloze vennootschappen. Indien de desbetreffende bepaling wordt gewijzigd zal de wijziging gelden voor alle ondernemingen, niettegenstaande enkel de familiale

ment dans lequel la fondation a son siège peut prononcer la révocation des administrateurs qui auront fait preuve de négligence manifeste, qui ne remplissent pas les obligations qui leur sont imposées par la loi ou par les statuts, ou qui disposent des biens de la fondation contrairement à leur destination ou pour des fins contraires aux statuts, à la loi ou à l'ordre public. Dans ce cas, les nouveaux administrateurs seront nommés par le tribunal en se conformant aux statuts.

M. Lano propose par conséquent de supprimer, dans l'article 503, § 1er, alinéa 6, du Code des sociétés, la disposition selon laquelle les clauses interdisant l'échange doivent être limitées dans le temps.

*
* *

M. Alfons Borginon (VU&ID) demande dans quelle mesure la proposition de loi modifie les composantes relatives au droit réel du contrat précité. Dans quelle mesure la proposition de loi influence-t-elle la protection dont bénéficie actuellement le titulaire des certificats en cas de problèmes quelconques avec la société fiduciaire, ainsi que son droit de propriété direct sur les actions ou les parts proprement dites ?

M. Lano souligne qu'au départ, la législation sur les sociétés ne connaissait pas des concepts tels que les sociétés fiduciaires, les fondations ou tout autre véhicule juridique permettant, notamment, de faire face aux problèmes relatifs à la continuité des entreprises familiales.

Les lois du 15 juillet 1998 et du 2 mai 2002 ont permis, en deux étapes, d'utiliser dorénavant un modèle juridique comparable au modèle appliqué aux Pays-Bas. Le législateur s'est toutefois montré très réticent quant aux contrats à durée indéterminée. La proposition de loi à l'examen ne vise dès lors qu'à supprimer cette dernière imperfection.

M. Thierry Giet (PS) renvoie aux développements (DOC 50 1951/001, p. 4), qui soulignent que les actions ou parts d'une entreprise familiale ne peuvent pas être représentées par des certificats pour une durée indéterminée. Il ne ressort toutefois pas de l'article 503, § 1er, alinéa 6, que cette disposition ne s'appliquerait qu'aux sociétés familiales. L'article 503 figure parmi les dispositions relatives aux sociétés anonymes. Si la disposition y relative est modifiée, cette modification s'appliquera à toutes les entreprises, bien que seules les entreprises

ondernemingen worden gevisieerd. Kunnen hieruit geen problemen voortvloeien?

Volgens *de heer Lano* betreft het inderdaad een algemene bepaling, maar dient er echter ook rekening te worden gehouden met het bestaan van specifieke mechanismen die het karakter van de onbeperkte duur in zekere zin temperen: zo kan de certificeringsovereenkomst bepaalde voorwaarden opleggen en biedt artikel 43 van de gewijzigde wet op de verenigingen zonder winstoogmerk de mogelijkheid eventuele problemen bij de rechtbank van eerste aanleg aanhangig te maken.

Mevrouw Joke Schauvliege (CD&V) haalt de hypothese aan van een in de tijd onbeperkte overeenkomst waarbij alle voorwaarden worden nageleefd. Betekent dit dat de partijen dan voor eeuwig gebonden zijn en zij nooit onder de overeenkomst uit kunnen geraken, zelfs bij akkoord van alle partijen?

Mevrouw Els Haegeman (SP.A) sluit zich aan bij de bezorgdheid om de rechtszekerheid in het kader van de continuïteit bij de opvolging in familiebedrijven, veilig te stellen. Thans is er immers een bepaalde terughoudendheid om de bewuste juridische constructie te gebruiken juist als gevolg van het voornoemd gebrek aan rechtszekerheid. Zij heeft wel vragen bij de eventuele fiscale gevolgen van het voorstel. De juridische constructie wordt immers in hoofdzaak gebruikt als een instrument voor de planning van de opvolging. Zal de aanpassing van de wet niet leiden tot een aanzienlijk groter gebruik ervan?

De heer Lano benadrukt dat het om een overeenkomst blijft gaan waarbij het niet uitgesloten is dat toch een bepaalde tijdsduur wordt bedongen, maar die ook bepaalde voorwaarden kan bevatten waarover de partijen zijn overeengekomen. Worden die niet nageleefd, dan zal de overeenkomst ophouden te bestaan.

De gevolgen van het wetsvoorstel op fiscaal en erfrechtelijk gebied zijn neutraal omdat zij er geen verband mee hebben. De waarde van de certificaten komt overeen met die van de aandelen.

De heer Borginon ziet eveneens geen problemen voor de successierechten; er bestaan andere constructies dan deze die meer specifiek gericht zijn op de maximalisering van fiscale voordelen.

Wat de overeenkomst betreft, werpt hij de vraag op tussen welke partijen zij precies wordt gesloten. Hij denkt aan de hypothese waarbij het administratiekantoor één globale overeenkomst sluit met alle certificaathouders.

familiales soient visées. Cette mesure ne risque-t-elle pas de poser des problèmes ?

M. Lano estime qu'il s'agit effectivement d'une disposition générale, mais qu'il convient toutefois de tenir compte de l'existence de mécanismes spécifiques qui atténuent, dans un certain sens, l'effet de la durée indéterminée. Ainsi, le contrat de certification peut imposer certaines conditions et l'article 43 de la loi modifiée sur les associations sans but lucratif permet de saisir éventuellement le tribunal de première instance en cas de problèmes.

Mme Joke Schauvliege (CD&V) évoque l'hypothèse d'un contrat illimité dans le temps respectant toutes les conditions. Cela signifie-t-il que toutes les parties seront liées *ad vitam eternam* et qu'elles ne pourront jamais sortir du contrat, même avec l'assentiment de toutes les parties ?

Mme Els Haegeman (SP.A) partage le souci de préserver la sécurité juridique en vue de la continuité en cas de succession dans les entreprises familiales. Il y a en effet une certaine réticence à utiliser la construction juridique en question précisément à cause de ce manque de sécurité juridique. Elle s'interroge cependant sur les éventuelles conséquences fiscales de la proposition. La construction juridique est en effet essentiellement utilisée en tant qu'instrument de planification de la succession. L'adaptation de la loi n'entraînera-t-elle pas une augmentation considérable de son utilisation ?

M. Lano confirme qu'il s'agit toujours d'une convention, qui peut parfaitement prévoir une durée déterminée, mais qui peut également prévoir certaines conditions convenues par les parties. Si ces conditions ne sont pas respectées, la convention cessera d'exister.

Sur le plan fiscal et successoral, les conséquences de la proposition de loi sont neutres dès lors qu'elles ne s'y rapportent pas. La valeur des certificats correspond à la valeur des actions ou des parts.

M. Borginon estime, lui aussi, qu'il n'y a pas de problème en matière de droits de succession ; il existe d'autres constructions visant plus spécifiquement à maximiser les avantages fiscaux.

En ce qui concerne la convention, il demande quelles sont précisément les parties à celle-ci. Il songe à l'hypothèse dans laquelle la société fiduciaire conclut une convention globale avec l'ensemble des titulaires de certifi-

Bestaat, in dat voorbeeld, wanneer op een bepaald ogenblik 98% van de certificaathouders én het administratiekantoor de overeenkomst willen wijzigen, nog de mogelijkheid tot een nieuwe overeenkomst te komen? Volgens de spreker kan de overeenkomst dan enkel nog worden gewijzigd in de mate dat alle partijen er mee akkoord gaan. Indien er daarentegen per certificaathouder afzonderlijk een overeenkomst wordt gesloten, stelt dit probleem zich niet.

De heer Lano preciseert dat de concrete toepassing van de wetgeving dikwijls betrekking heeft op de opvolgingsproblematiek en –planning in familiebedrijven met meerdere erfgenamen of opvolgers waarbij er dikwijls maar één of een uiterst beperkt aantal belangstelling toont voor het daadwerkelijk verderzetten van het bedrijf.

Meestal is het de pater familias die tijdens zijn leven zijn erfgenamen ervan overtuigt om voor een juridische constructie te kiezen die de opvolging in goede banen zal leiden. In de praktijk is het aantal partijen bij dergelijke overeenkomsten meestal vrij beperkt. De families en gezinnen zijn thans immers niet meer zo talrijk dan vroeger (vb. 3 à 4, eventueel 5 partijen).

De overeenkomst die alle voorwaarden omvat waaronder het administratiekantoor verder het beheer van de zaak zal leiden, bevat ook bepalingen en voorwaarden die kunnen leiden tot het einde van de overeenkomst of de ontbinding van het administratiekantoor. Vooraf echter is niet gekend wanneer dit zich zal voordoen (het gebeurt wanneer de desbetreffende voorwaarden van de overeenkomst vervuld zijn). Wanneer echter in de overeenkomst een vaste, zij het lange, termijn wordt opgenomen, dan zal gewoon na verloop van de termijn het administratiekantoor automatisch worden ontbonden, zelfs al gebeurt dit op een ongelegen tijdstip. Het is bijgevolg niet wenselijk dat in die overeenkomst vooraf reeds een tijdsbeperking is opgenomen.

Op grond van de huidige wettelijke bepaling van artikel 503, §1, zesde lid, is een termijn verplicht. Die mag dan nog bijvoorbeeld dertig jaar zijn (wat in de praktijk niet gebeurt) of tien jaar, toch zal het vastliggen van een termijn tot problemen aanleiding kunnen geven. Het is beter alle voorwaarden in de overeenkomst op te nemen, zonder een termijn op te leggen.

De heer Serge Van Overtveldt (MR) suggereert, in het licht van de voorgaande discussie, om in plaats van de tweede zin van artikel 503, §1, zesde lid, zoals voorgesteld weg te laten, enkel het woord «moeten» te vervangen door «kunnen». De bewuste bepaling zou dan luiden dat «Bedingen betreffende de niet-omwisselbaarheid *kunnen* beperkt zijn tot een bepaalde tijd.».

cats. Est-il possible, en l'espèce, de conclure une nouvelle convention si, à un moment donné, 98% des titulaires de certificats de même que la société fiduciaire souhaitent modifier la convention ? L'intervenant estime que, dans ce cas, la convention ne peut être modifiée qu'avec l'accord de toutes les parties. Ce problème ne se pose pas, par contre, si une convention distincte a été conclue avec chaque titulaire de certificats.

M. Lano précise que l'application concrète de la législation concerne souvent la problématique de la succession et de sa planification dans des entreprises familiales comptant plusieurs héritiers ou successeurs, parmi lesquels un seul ou un nombre extrêmement limité manifeste de l'intérêt pour la poursuite effective de l'entreprise.

Le plus souvent, c'est le père de famille qui, de son vivant, persuade ses héritiers d'opter pour une construction juridique qui règlera la succession. Dans la pratique, le nombre de parties concernées par de telles conventions est généralement assez réduit. À l'heure actuelle, les familles et ménages ne sont en effet plus aussi nombreux qu'autrefois (p.ex. 3 à 4, éventuellement 5 parties).

La convention qui reprend toutes les conditions sous lesquelles la société fiduciaire poursuivra la gestion de l'affaire contient également des dispositions et conditions qui peuvent conduire à la fin de la convention ou à la dissolution de la société fiduciaire. Au préalable, on ne sait toutefois pas quand cela se produira (cela se produit lorsque les conditions en question de la convention sont remplies). Lorsqu'un délai fixe, fût-il long, est toutefois prévu dans la convention, la société fiduciaire sera simplement dissoute à l'expiration du délai, même si cela se produit à un moment inopportun. Il n'est donc pas souhaitable de fixer déjà à l'avance une limitation dans le temps dans cette convention.

Sur base du contenu actuel de l'article 503, § 1er, alinéa 6, la fixation d'un délai est obligatoire. Mais fût-il, par exemple, de trente ans (ce qui n'arrive jamais dans la pratique) ou de dix ans, sa fixation peut néanmoins entraîner des problèmes. Il est préférable de reprendre toutes les conditions dans la convention, sans fixer de délai.

À la lumière de cette discussion, *M. Serge Van Overtveldt (MR)* suggère de ne pas supprimer la deuxième phrase de l'article 503, § 1er, alinéa 6, ainsi qu'il est proposé, mais de remplacer uniquement le mot « doivent » par le mot « peuvent ». Cette disposition serait alors libellée comme suit : « Les clauses interdisant l'échange peuvent être limitées dans le temps. » .

Volgens *de heer Lano* zijn er in de praktijk geen gevallen waarin de bedingen inzake niet-omwisselbaarheid tot een bepaalde tijd moeten beperkt blijven.

De heer Giet benadrukt dat de techniek van certificering neerkomt op een splitsing van het eigendomsrecht: enerzijds, is er de juridische macht tot het nemen van beslissingen in de schoot van de vennootschap, wat de opdracht is van het administratiekantoor (dat in zekere zin lasthebber is), en, anderzijds, is er het economisch eigendomsrecht dat de titularis ervan recht geeft op de opbrengsten of de dividenden van de effecten.

Vanuit theoretisch oogpunt en rekening houdend met het feit dat de constructie van de certificaten in wezen een vorm van lastgeving betreft, is het niet normaal dat de lastgeving een eeuwigdurend karakter zou hebben. Dit is waarschijnlijk een ongewild gevolg van het in het leven roepen van de rechtsfiguur van de certificaten. Worden door het wetsvoorstel de administratiekantoren bijgevolg niet in het bijzonder bevoordeligd?

De heer Lano antwoordt dat indien er geen onbeperkte duur is, er in feite geen andere voorwaarden in de overeenkomst kunnen worden opgenomen. Men neemt in dergelijke overeenkomsten meestal voorwaarden op die toelaten eventueel een einde te stellen aan de overeenkomsten. Het voorafgaandelijk opleggen van een beperking in de tijd dient tot niets; het is dan nog beter te stellen dat bedingen betreffende de niet-omwisselbaarheid beperkt moeten zijn tot bijvoorbeeld dertig jaar. Aldus is er toch nog de zekerheid van een juridisch niet te betwisten termijn van dertig jaar tijdens dewelke de overeenkomst geldt.

Volgens *de heer Giet* heeft de indiener van het wetsvoorstel de hypothese voor ogen waarbij een zeer nauwe band aanwezig is tussen de vennootschap die de aandelen uitgeeft en het administratiekantoor, en waarbij het bij beide in feite om dezelfde personen gaat. In dat geval zijn de vennootschap en het administratiekantoor quasi identiek. Er kunnen echter ook administratiekantoren zijn die alleen professionele banden hebben met de aandelen uitgevende vennootschap, en waarbij het administratiekantoor zuiver als dienstverlener voor een ander optreedt. Het wetsvoorstel beoogt in de eerste plaats een oplossing voor de eerste hypothese. *De heer Lano* beaamt dit.

De heer Borginon herinnert eraan dat de achtergrond van de techniek met de certificaten van Nederlandse oorsprong is. Is het dan ook niet aangewezen om zo dicht mogelijk bij de Nederlandse praktijk aan te sluiten? Het feit dat er in Nederland geen beperking in de tijd geldt, pleit voor het wetsvoorstel.

M. Lano estime que, dans la pratique, il n'existe pas de cas dans lesquels les clauses interdisant l'échange doivent être limitées dans le temps.

M. Giet souligne que la technique de la certification revient à scinder le droit de propriété : il y a, d'une part, le pouvoir juridique de prendre des décisions au sein de la société, qui appartient à la société fiduciaire (qui est en quelque sorte un mandataire) et, d'autre part, le droit de propriété économique qui confère à son titulaire le droit au produit ou aux dividendes des titres.

D'un point de vue théorique et compte tenu du fait que la construction des certificats constitue au fond une forme de mandat, il n'est pas normal que le mandat soit éternel. Il s'agit probablement d'une conséquence involontaire de la création de la figure juridique des certificats. La proposition de loi n'avantage-t-elle dès lors pas particulièrement les sociétés fiduciaires ?

M. Lano répond que si l'on ne prévoit pas de durée illimitée, la convention ne peut en fait contenir aucune autre condition. Généralement, les conditions figurant dans de telles conventions permettent de mettre éventuellement fin aux conventions. Il est inutile de prévoir préalablement une limite dans le temps ; il serait encore préférable de prévoir que les clauses interdisant l'échange doivent être limitées à trente ans, par exemple. Dans cette hypothèse, on bénéficierait malgré tout de la sécurité d'un délai de trente ans au cours duquel la convention resterait valable et qui serait juridiquement incontestable.

Selon *M. Giet*, l'auteur de la proposition de loi vise le cas où il existe un lien très étroit entre la société qui émet les parts ou actions et la société fiduciaire, et où il s'agit, en fait, des mêmes personnes. Dans ce cas, la société et la société fiduciaire sont pratiquement identiques. Il existe toutefois des sociétés fiduciaires qui n'entretiennent que des liens professionnels avec la société émettrice de parts ou d'actions, ne servant ainsi que de prestataires de service pour une autre société. La proposition de loi à l'examen vise, en premier lieu, à résoudre le problème posé par la première hypothèse. *M. Lano* abonde dans le même sens.

M. Borginon rappelle que la technique de la certification a été conçue aux Pays-Bas. Ne serait-il dès lors pas indiqué de coller le plus possible à la pratique néerlandaise ? Le fait qu'aux Pays-Bas il n'y ait pas de limitation de temps plaide en faveur de la proposition de loi.

De heer Lano preciseert dat – omdat de pater familias steeds een zeker evenwicht onder zijn opvolgers zal nastreven – in de overeenkomst altijd bedingen zullen worden opgenomen die de beëindiging van de overeenkomst toelaten bij de niet-ervulling van de bedongen voorwaarden.

Mevrouw Schauvliege stipt aan dat haar fractie achter het principe van het wetsvoorstel staat en steeds pleitbezorger is geweest van het waarborgen van de continuïteit bij de opvolging in familiale ondernemingen. Zij vraagt of het wetsvoorstel gevolgen heeft voor de mogelijkheid van de opvolger, die geen belangstelling heeft voor het verderzetten van het bedrijf, eventueel afstand te kunnen doen van zijn controlerecht.

De heer Lano meent dat zijn voorstel terzake volledig neutraal is. Het gevolg ervan zal zijn dat een aantal kantoren naar België zullen komen. In feite wordt volledig aangesloten met de Nederlandse regelgeving.

II. — ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING

Artikel 1

Over dit artikel worden geen opmerkingen geformuleerd.

Art. 2

De heer Alfons Borginon (VU&ID) dient de amendementen nrs 1 en 2 in (DOC 50 1951/002) respectievelijk tot wijziging van artikel 2 en tot invoeging van een nieuw artikel 3 in het wetsvoorstel.

Amendement nr. 1 strekt ertoe in artikel 503, §1, zesde lid, tweede zin, van het Wetboek van vennootschappen, het woord «moeten» te vervangen door het woord «kunnen». In plaats van de tweede zin van het artikel weg te laten, zoals voorgesteld in het wetsvoorstel, stelt de heer Borginon voor de zin te wijzigen als gevolg van de in de algemene bespreking gedane suggestie door de heer Van Overtveldt.

De spreker stelt, met het akkoord van de indiener van het wetsvoorstel, voor dat bedingen betreffende de niet-omwisselbaarheid tot een bepaalde tijd *kunnen* beperkt zijn en de aldus gewijzigde zin van het artikel 503, §1, in het Wetboek van vennootschappen te behouden.

M. Lano précise que le contrat prévoira toujours des clauses autorisant la résiliation du contrat en cas de non-respect des conditions convenues, puisque le père de famille cherchera toujours à assurer un certain équilibre entre ses successeurs.

Mme Schauvliege souligne que son groupe souscrit au principe de la proposition de loi à l'examen et a toujours souhaité que la continuité des entreprises familiales soit garantie en cas de succession. Elle demande si la proposition de loi a une incidence sur la possibilité offerte au successeur, qui ne souhaite pas poursuivre les activités de l'entreprise, de pouvoir éventuellement renoncer à son droit de contrôle.

M. Lano répond que sa proposition de loi est totalement neutre sur ce point. Il en résultera qu'un certain nombre de sociétés viendront en Belgique. En fait, la réglementation proposée est entièrement calquée sur la réglementation néerlandaise.

II. — DISCUSSION DES ARTICLES

Article 1er

Cet article ne donne lieu à aucune observation.

Art. 2

M. Alfons Borginon (VU&ID) présente des amendements (n°s 1 et 2 - DOC 50 1951/002) visant respectivement à modifier l'article 2 et à insérer un nouvel article 3 dans la proposition de loi.

L'amendement n° 1 vise à remplacer, à l'article 503, §1er, alinéa 6, du Code des sociétés, les mots « Les clauses interdisant l'échange doivent être limitées dans le temps. » par les mots « Les clauses interdisant l'échange peuvent être limitées dans le temps. ». Au lieu de supprimer la deuxième phrase de cet article, ainsi qu'il est proposé dans la proposition de loi, M. Borginon propose de modifier la phrase, à la suite de la suggestion faite par M. Van Overtveldt dans le cadre de la discussion générale.

L'intervenant propose, en accord avec l'auteur de la proposition de loi, que les clauses interdisant l'échange *puissent* être limitées dans le temps et que soit maintenue la phrase ainsi modifiée de l'article 503, §1er, dans le Code des sociétés.

Hij stelt ook voor, bij amendement nr. 2, om een soortgelijke wijziging aan te brengen in artikel 242, §1, zevende lid, van het Wetboek van vennootschappen. Op die manier geldt de nieuwe regel niet alleen voor de naamloze vennootschappen (artikel 503 van het Wetboek van vennootschappen ressorteert onder Boek VIII, «De naamloze vennootschap»), maar ook voor de besloten vennootschappen met beperkte aansprakelijkheid (artikel 242 ressorteert onder Boek VI, «De besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid»).

Aldus wordt in ruime mate tegemoetgekomen aan de bezorgdheid om de bedrijfscontinuïteit veilig te stellen bij familiale ondernemingen meer in het bijzonder in het geval van opvolging.

Mevrouw Els Haegeman (SPA) wijst er op dat de certificatietechniek niet alleen gericht is op familiale vennootschappen, maar ook wordt aangewend als beschermingsconstructie van beursgenoteerde vennootschappen tegen overnames. Ook voor dit soort vennootschappen vormde de tijdsbeperking een probleem.

Haar fractie steunt het wetsvoorstel bijgevolg niet alleen omdat het de familiale vennootschappen ten goede komt, maar ook de beursgenoteerde. Zij vraagt wel of de aanpassing van artikel 242 noodzakelijk is.

De vertegenwoordiger van de minister van Justitie voegt daaraan toe dat het wetsvoorstel van de heer Lano een logisch gevolg is voortvloeiend uit de wet van 2 mei 2002 betreffende de verenigingen zonder winstoogmerk, de internationale verenigingen zonder winstoogmerk en de stichtingen. Die wet voegt in de oorspronkelijke wet van 27 juni 1927 waarbij aan de verenigingen zonder winstgevend doel en aan de instellingen van openbaar nut rechtspersoonlijkheid wordt verleend, een afzonderlijke titel betreffende de stichtingen in.

Het stelsel voor de certificatie van effecten dat in 1998 werd ingevoerd heeft nooit een daadwerkelijke toepassing gekend via een Belgisch juridisch vehikel, als gevolg waarvan beroep werd gedaan op een buitenlands vehikel, het Nederlandse administratiekantoor. Men mag thans verwachten dat de rechtsfiguur van de private stichting en de wetgeving van 1998 betreffende de certificering bij elkaar zullen aansluiten.

Het wetsvoorstel van de heer Lano beantwoordt aan een noodzakelijkheid omdat de beperking in de tijd van de niet-omwisselbaarheid van certificaten een rem vormt op het mechanisme van de certificering van titels of effecten. Het verlenen van een potestatief karakter, door

Il propose également, par le biais de l'amendement n° 2, d'apporter une modification analogue à l'article 242, §1er, alinéa 7, du Code des sociétés, de manière à ce que la nouvelle règle s'applique non seulement aux sociétés anonymes (l'article 503 du Code des sociétés relève du Livre VIII, «La société anonyme»), mais également aux sociétés privées à responsabilité limitée (l'article 242 relève du Livre VI, «La société privée à responsabilité limitée»).

Il est ainsi répondu dans une large mesure à la préoccupation d'assurer la continuité d'exploitation dans les entreprises familiales, en particulier en cas de succession.

Mme Els Haegeman (SPA) fait observer que la technique de la certification non seulement est destinée aux entreprises familiales, mais est aussi utilisée pour protéger les sociétés cotées en Bourse contre les reprises. La limitation dans le temps constituait également un problème pour ce type de sociétés.

Son groupe apporte par conséquent son soutien à la proposition de loi parce qu'elle est bénéfique non seulement pour les sociétés familiales, mais aussi pour celles qui sont cotées en Bourse. Elle demande cependant s'il est indispensable d'adapter l'article 242.

Le représentant du ministre de la Justice ajoute que la proposition de loi de M. Lano est le corollaire logique de la loi du 2 mai 2002 sur les associations sans but lucratif, les associations internationales sans but lucratif et les fondations. Cette loi insère un titre distinct concernant les fondations dans la loi initiale du 27 juin 1921 accordant la personnalité juridique aux associations sans but lucratif et aux établissements d'utilité publique.

Le régime de la certification des titres, qui a été instauré en 1998, n'a jamais connu d'application effective par l'intermédiaire d'un véhicule juridique belge, ce qui a eu pour conséquence que l'on faisait appel à un instrument juridique étranger, la société fiduciaire néerlandaise. On peut à présent espérer une adéquation entre la figure juridique de la fondation privée et la législation de 1998 relative à la certification.

La proposition de loi de M. Lano répond à une nécessité, parce que la limitation dans le temps de l'interdiction d'échanger des certificats constitue un frein au mécanisme de certifications des titres. Le caractère potestatif que les amendements visent à conférer à la

de amendementen, doet daaraan geen afbreuk, het verdient zelfs de voorkeur.

De vraag of het voorstel niet eerder gericht is op familiale vennootschappen betreft eerder een maatschappelijke connotatie. Een BVBA kan de rechtsvorm zijn voor zowel een familiebedrijf als een ander bedrijf. Het verdient de voorkeur dat de certificeringsregeling op alle types van vennootschappen toepassing vindt. De regering steunt dan ook volledig het wetsvoorstel en beide amendementen.

Art. 3 (nieuw)

Amendement nr. 2 van *de heer Borginon* (DOC 50 1951/002), tot invoeging van een nieuw artikel 3, strekt ertoe in artikel 242, §1, zevende lid, van het Wetboek van vennootschappen, de bepaling dat bedingen betreffende de niet-omwisselbaarheid moeten beperkt zijn tot een bepaalde tijd, te wijzigen in de zin dat zij beperkt *kunnen* zijn tot een bepaalde tijd.

De bespreking van het amendement nr. 2 heeft plaatsgehad bij de bespreking van artikel 2.

III. — STEMMINGEN

Artikel 1

Artikel 1 wordt eenparig aangenomen.

Art. 2

Amendement nr. 1 wordt eenparig aangenomen.

Artikel 2, aldus geamendeerd, wordt eenparig aangenomen.

Art. 3 (nieuw)

Amendement nr. 2, tot invoeging van een nieuw artikel 3, wordt eenparig aangenomen.

*
* *

disposition n'y porte pas préjudice et est même préférable.

La question de savoir si la proposition ne s'adresse pas plutôt aux sociétés familiales a plutôt une connotation sociale. Une SPRL peut constituer la forme juridique aussi bien d'une entreprise familiale que d'une autre entreprise. Il est préférable que le régime de certification s'applique à tous les types de société. Le gouvernement appuie donc pleinement la proposition de loi et les deux amendements.

Art. 3 (nouveau)

L'amendement n° 2 de *M. Borginon* (DOC 50 1951/002), tendant à insérer un article 3 (*nouveau*), vise à modifier, à l'article 242, § 1er, alinéa 7, du Code des sociétés, la disposition selon laquelle les clauses interdisant l'échange doivent être limitées dans le temps de telle manière qu'elles « puissent » être limitées dans le temps.

L'amendement n° 2 a été examiné lors de la discussion de l'article 2.

III.— VOTES

Article 1er

L'article 1er est adopté à l'unanimité.

Art. 2

L'amendement n° 1 est adopté à l'unanimité.

L'article 2, ainsi modifié, est adopté à l'unanimité.

Art. 3 (nouveau)

L'amendement n° 2, tendant à insérer un article 3 (*nouveau*), est adopté à l'unanimité.

*
* *

De commissie gaat akkoord met enkele verbeteringen van wetgevingstechnische aard.

Het gehele, aldus geamendeerde, wetsvoorstel wordt eenparig aangenomen.

De rapporteur,

Anne BARZIN

De voorzitter,

Jean-Pierre GRAFE

La commission marque son accord sur quelques corrections de nature légistique.

L'ensemble de la proposition de loi, telle qu'elle a été modifiée, est adopté à l'unanimité.

La rapporteuse,

Anne BARZIN

Le président,

Jean-Pierre GRAFE